

† Ἱερομονάχου Χρυσοστόμου

ΑΪΔΙΟΣ ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ
ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΕΠΙ Τῆ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ
1600 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ
407-2007

Ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΕΓΙΣΤΗ ΜΟΝΗ
ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἐνακήρυξη ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο τοῦ ἔτους 2007 ὡς «ἔτους Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου», κατέστη γιά τήν Ἱερά Μονή μας ἕναυσμα, ὥστε νά συμβάλουμε καί ἐμεῖς μέ κάθε δυνατή δραστηριότητα καί ἐνέργεια στήν προβολή τοῦ προσώπου καί τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἱεράρχου στό εὐρύτερο κοινό. Ἐπειδή μάλιστα στήν Μονή μας φυλάσσεται ἡ χαριτόβρυτος κἀρα τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου, θεωρήσαμε τήν συμβολή μας αὐτήν ὡς στοιχειώδη ἀπότιση εὐχαριστίας καί ὀφειλῆς ἀπέναντί του.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, πού εἶναι περισσότερο γνωστός ὡς μέγας ἐρμηνευτής τῶν Γραφῶν, δεινός ρήτορας καί ἀκάματος κοινωνικός ἐργάτης, εἶναι ταυτόχρονα σπουδαῖος ἀσκητής καί ὑποδειγματικός μοναχός. Εἶναι ὁ χαριτωμένος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού δέν ζοῦσε γιά τόν ἑαυτό του ἀλλά γιά τόν Χριστό. Βίωνε τόν Χριστό μέ τήν καρδιά του, μέ τόν νοῦ του, μέ τήν σκέψη του, μέ ὀλόκληρη τήν ὕπαρξή του. Φλεγόταν ἀπό θεουργικό ἔρωτα, καί αὐτόν προσπαθοῦσε νά ἐμπνεύσει σέ ὅλους. Καί πραγματικά δέν ἀστόχησε στήν προσπάθειά του αὐτή. Οἱ πιστοί ἐνθουσιάζονταν ἀπό τά κηρύγματά του καί κρέμονταν ἀπό τά χεῖλη του. Οἱ λόγοι του ἦταν γλυκύτεροι «ὑπέρ μέλι καί κηρίον»· ἦταν λόγοι χρυσοί. Γι' αὐτό ἄλλωστε ὀνομάστηκε Χρυσόστομος καί Χρυσορρήμονας. Ἀγωνιζόταν μέ ἀμείωτο ζῆλο γιά τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐμφερούμενος ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ὁ ἴδιος ἔλεγε: «Ἀρκεῖ εἰς ἄνθρωπος ζήλω πεπυρωμένος ὀλόκληρον διορθώσασθαι δῆμον». Καί ἀποδείχθηκε αὐτό μέ τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του· μέ τήν ζωή καί τό ἔργο του.

Τί νοήματα, τί ἀποκαλύψεις θεϊκές, δέχθηκε αὐτός ὁ Ἅγιος! Πόσο θεόπνευστη ἦταν ἡ σύνθεση τῆς Θείας Λειτουργίας ἀπό τόν Ἅγιο Χρυσόστομο, ὥστε νά ἐξακολουθεῖ νά χρησιμοποιεῖται στήν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας μέχρι σήμερα καί σχεδόν ἀποκλειστικά! Ὁ Χρυσόστομος συναυλιζόταν μέ τούς ἁγίους, ἐνῶ βρισκόταν ἀκόμη ἐν ζωῇ. Ὁ Ἅγιος Πρόκλος, διάκονος καί μετέπειτα διάδοχός του στόν Οἰκουμενικό Θρόνο, ἔβλεπε ἐπανειλημμένα ἐν ὄραματι τόν Ἀπόστολο Παῦλο νά στέκεται δίπλα ἀπό τόν Χρυσόστομο καί νά τοῦ ἐρμηνεύει τίς ἐπιστολές του, καί σέ πίστωση τῆς θεόπνευστης αὐτῆς ἐρμηνείας παραμένει ἄφθορο ὡς σήμερα τό ἀριστερό αὐτί τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου.

Πολλές ἐκδηλώσεις καί πολλές ἐκδόσεις γίνονται φέτος πρός τιμή τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 1600 ἐτῶν ἀπό τήν κοίμησή του. Ἡ Ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου ἀνέλαβε μέ πολλή χαρά τήν ἐκδοση τοῦ παρόντος διτόμου ἔργου πρός τιμή τοῦ χρυσορρήμονος ἱεράρχου τῆς Ὁρθοδοξίας. Τό ἔργο αὐτό ἀποτελεῖ καρπό πολυχρόνιας ἔρευνας τοῦ ἀγαπητοῦ μας ἀδελφοῦ Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαδάκη, Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γορτύνης καί Ἀρκαδίας. Ἡ παρουσίασή του συμπύπτει μέ τήν τέλεση ἐορταστικῆς πανυχίδος καί πολυαρχιερατικοῦ συλλεΐτουργου μέ συμμετοχή ἀπό Πατριαρχεῖα καί Ἐκκλησίες τῆς Ὁρθοδοξίας, πού

προγραμματίστηκε νά γίνει στήν Ἱερά Μονή μας κατά τήν ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου στίς 13 Νοεμβρίου (π. ἡμ.).

Ἡ προσπάθεια πού κατέβαλε ὁ π. Χρυσόστομος γιά τήν συλλογή καί παρουσίαση τοῦ ὑλικοῦ τοῦ διτόμου ἔργου εἶναι σπουδαία καί ἀξιέπαινη. Ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνει ὅλο τό βιογραφικό καί ἐγκωμιαστικό ὑλικό γιά τόν ἅγιο σέ πρωτότυπο κείμενο καί μετάφραση, παγκόσμια βιβλιογραφία γιά τό πρόσωπο καί τό ἔργο του, καθώς καί πλούσιο εἰκονογραφικό ὑλικό. Ὁ δεύτερος τόμος περιέχει ὅλη τήν ὑμνογραφία πού ἀναφέρεται στόν Ἁγιο Χρυσόστομο, καθώς καί τίς Ἀκολουθίες τῶν Ἁγίων πού εἶχαν ἄμεση σχέση μέ αὐτόν. Τό δέ διακοσμητικό ὑλικό τῶν τόμων ἔχει χρησιμοποιηθεῖ κατ' ἀποκλειστικότητα ἀπό βατοπαιδινά κειμήλια. Τό ὅλο ἔργο δέν εἶναι μόνο χρήσιμο, ἀλλά καί ἀποτελεῖ κόσμημα γιά τήν βιβλιοθήκη τοῦ φιλακόλουθου πιστοῦ.

Μέ ιδιαίτερη χαρά προσφέρουμε τήν ἀνά χειρας ἔκδοση σέ κάθε φιλάγιο καί φιλόμουσο ἀναγνώστη καί εὐχόμεθα ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ πού ἐνοικοῦσε στήν καρδιά τοῦ πολυπαθοῦς μέν κατά τό σῶμα, ἀπαθοῦς δέ καί ἀγιωτάτου κατά τήν ψυχή, Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, νά ἐμπνέει καί νά γεμίζει μέ τήν παρουσία Της τήν ζωή τους.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς καί Σεβασμίας
Μεγίστης Μονῆς τοῦ Βατοπαιδίου

Ἰ. Ἰωάννου

“Αγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Φορητή Εἰκόνα, ἀρχές 14ου αἰ., ἀυγοτέμπερα σέ ξύλο.
Ἰ.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, “Αγ. Ὀρος.

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.
Τοιχογραφία Παρεκκλησίου Ἁγίων Ἀναργύρων
τῆς Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου. Τέλη 14ου αἰ.

Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

Αὐτοβιογραφικές σελίδες

Εἰσαγωγή καί ἀπόδοση στή νεοελληνική
ἀπό τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Χρυσόστομο Π. Ἀβαγιανό
νῦν Σεβ. Μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

 Ἄ ἀποσπάσματα ἀπό ὁμιλίες καί ἄλλα γραπτά ἔργα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, πού ἀκολουθοῦν στίς ἐπόμενες σελίδες τοῦ βιβλίου, δημοσιεύθηκαν κατά τό παρελθόν στό περιοδικό τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φλωρίνης, «Σάλπιγξ Ὁρθοδοξίας», ὅπου ὁ μεταφραστής καί συλλέκτης των ὑπηρετοῦσε ὡς Ἱεροκέρυξ. Συγκεκριμένα εἶδαν τό φῶς τῆς δημοσιότητας στό διάστημα 1984-1987.

Τότε, πρὶν ἀπό τό πρῶτο δημοσιευόμενο Χρυσοστομικό κείμενο, ἡ νέα σειρά, μέ τόν γενικό τίτλο «Αὐτοβιογραφικές σελίδες», ἐπρολογίζετο μέ τά ἑξῆς: «Στή νέα σειρά, πού ἀκολουθεῖ, θά δημοσιευθοῦν μεταφρασμένα ἀποσπάσματα ἀπό τά ἔργα τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου, ὅπου ὑπάρχουν αὐτοβιογραφικά στοιχεῖα τοῦ ἱεροῦ πατρός, βιώματα καί προσωπικές ἀναμνήσεις ἀπό τήν παιδική, τήν ἐφηβική καί τήν νεανική του ἡλικία, καθὼς καί ἀπό τήν μοναχική καί ἱερατική του ζωή.

Κατά τήν μετάφραση τῶν σχετικῶν περικοπῶν καταβλήθηκε ἰδιαίτερη προσπάθεια ὄχι μόνο στήν ἀκριβῆ, κατά τό δυνατόν, ἀπόδοση τοῦ νοήματος, ἀλλά καί στή διατήρηση κάπως καί τοῦ ὕφους τοῦ κειμένου. Γι' αὐτό καί σέ μερικά μόνο σημεία παραμερίσθηκε ἡ πιστή, κατά λέξη (σχολαστική) μετάφραση καί ἀποφεύχθηκε ἔτσι ὁ κίνδυνος νά ἐμφανισθεῖ ἕνα ψυχρό, ἄχαρο κείμενο, τελείως ξένο μέ τήν γοητεία καί τήν λάμψη τοῦ χρυσοστομικοῦ ψυχικοῦ κόσμου.

Πιστεύοντας ὅτι δέν ἔπαψε οὔτε θά πάψει νά προκαλεῖ τό ἐνδιαφέρον καί νά συγκινεῖ κάθε χριστιανό ἡ σεπτή μορφή καί τό ἔργο τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου, ἐλπίζουμε ἡ συλλογή αὐτῶν τῶν ἄρθρων νά προσφέρει κάποια, ἐλάχιστη ἔστω, πνευματική ὠφέλεια καί εὐχαρίστηση στοὺς ἀναγνώστες τοῦ περιοδι-

κοῦ μας» («Σάλπιγξ Ὁρθοδοξίας», Μάρτιος 1984, τεῦχος 184, σ. 76).

Ἡ καλή ἐντύπωση πού ἔκαμε τότε σέ ἀρκετούς ἀναγνώστες ἡ νέα αὐτή πρωτότυπη Πατερική ἀνθολογία, καθὼς παρήλαυνε στίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ, ὑπέθαλψε τήν ἐλπίδα νά συγκεντρωθοῦν κάποτε ὅλα μαζί σέ μία συλλογή. Γιά ἕνα ἐποικοδομητικό ἐντρυφήμα στήν ἀθάνατη σκέψη καί τόν γλαφυρό λόγο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Στήν τόσο ἐνδιαφέρουσα καί ψυχωφελῆ πολιτεία του. Στήν πάνσεπτη καί ἁγία μορφή του.

Ὅπως δέ εἶναι εὐνόητο, ἡ γνωριμία ἐνός ἀξιόλογου καί σπουδαίου ἀνθρώπου μέσα ἀπό τό δικό του λόγο –τό συγγραφικό του ἔργο– εἶναι πολύ καλύτερη ἀπό ἐκείνη πού μᾶς χαρίζει ὁ βιογράφος του. Ἡ ἐξομολόγηση, ὁ προσωπικός λόγος, πάντα προκαλεῖ τό ἐνδιαφέρον καί φανερώνει συγχρόνως τό ποιόν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀρκεῖ, βέβαια, νά εἶναι εἰλικρινής καί ὄχι παραπλανητικός, νά μὴν ἐπιδιώκει νά ὠραιοποιήσει, ἀλλά νά παρουσιάσει τήν ἀλήθεια. Κάποτε, κάτω ἀπό τήν αὐτονόητη εἰλικρίνεια τῆς αὐτοβιογραφίας, κρύπτεται καί αὐτή ἡ δόλια πρόθεση: Νά ἐξαφανισθοῦν οἱ κηλίδες καί νά ἐμφανισθεῖ πεντακάθαρο, ἄσπιλο, τό πρόσωπο.

Στήν περίπτωση ὅμως τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου κάτι τέτοιο ἀποκλείεται. Κατ' ἀρχάς αὐτοτελές αὐτοβιογραφικό ἔργο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου δέν ὑπάρχει. Ὅπως στήν περίπτωση τοῦ μεγάλου Δυτικοῦ Πατρός, τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου, πού μᾶς ἄφησε τίς «Ἐξομολογήσεις» του. Ἀλλά παρεμπιπτόντως, γιά διδακτικούς λόγους, παρεμβάλλει ὁ ἱερός Πατήρ καί αὐτοβιογραφικά στοιχεῖα. Ὅταν, γιά παράδειγμα, θυμᾶται τή μητέρα του ἢ ἐπεισόδια χαρακτηριστικά ἀπό τή νεανική του ἡλικία στήν Ἀντιόχεια ἢ ὅταν ἦταν διάκονος καί ἱερεὺς. Κυρίως ἔχουν ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον, ἀπό αὐτή τήν ἄποψη, οἱ Ἐπιστολές του ἀπό τόν

τόπο τῆς ἐξορίας του. Ὄταν ἀπότομα ἄρχισε νά δύνει τό ἄστρο τῆς ζωῆς του μέσα στά μαύρα σύννεφα τῆς ἀνθρώπινης μοχθηρίας. Τόσο δέ ψυχογραφικό ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ Ἐπιστολές τοῦ ἁγίου Πατριάρχου ἀπό τήν ἐξορία, ὥστε μελετητές τοῦ ἔργου του μέ βάση αὐτές νά σκιαγραφήσουν τό χαρακτήρα του (πρβλ. Βαρνάβα Τζωρτζάτου, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐπί τῆ βάσει τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ. Ἀθῆναι 1952).

Πάντως οἱ ἐραστές τοῦ ἀπαράμιλλου λόγου του, τῆς σοφῆς καί ἐποικοδομητικῆς διδασκαλίας του, ἔχουν τή δυνατότητα νά γνωρίσουν, ἔστω ἀπό μακρῶς, τήν ἁγία μορφή του. Νά αἰσθανθοῦν τή θέρμη τῆς ψυχῆς του. Τοῦ πύρινου ζήλου του γιά τή σωτηρία τῶν ἀδελφῶν του.

Διότι ὁ ἱερός Πατήρ ἐκήρυξε πάντοτε «ὡς ἐξ εἰλικρινείας... ὡς ἐκ Θεοῦ κατενώπιον τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. 2,17), ὅπως ὁ πολυφίλητος διδάσκαλός του ἀπόστολος Παῦλος, «ἐν ἀπλότητι καί εἰλικρινείᾳ Θεοῦ» (Β' Κορ. 1,12). Ὑπῆρξε ἀθῶα ψυχή, πεντακάθαρη καρδιά, εὐθύς χαρακτήρας, «ἀνοιχτός οὐρανός». Γι' αὐτό καί ἡ γνωριμία μαζί του, ὅσο βέβαια εἶναι δυνατόν, μέσα ἀπό τό γραπτό ἔργο του, δέν ἔχει ν' ἀντιμετωπίσει τούς γνωστούς κινδύνους.

Ὁ λόγος του, ἀκόμη καί ὁ γραπτός στά δοκίμια τῶν νεανικῶν του χρόνων, εἶναι τόσο ζωντανός, ἄμεσος καί προσωπικός, ὥστε μοιάζει μερικές φορές σάν νά ἔχει μαγνητοφωνηθεῖ. Τόν νιώθουμε νά ἀντηχεῖ στήν ψυχή μας. Ναί. Συνεχίζει ὁ θεῖος Πατήρ τῆς Ἐκκλησίας μας νά μᾶς ὁμιλεῖ, ὅπως τότε στήν Ἀντιόχεια καί στήν Κωνσταντινούπολη. Αὐτό φάλλει καί ὁ ὕμνωδός του:

*Μύσας ὁ χρυσοῦς Ἰωάννης τό στόμα
Ἀφῆκεν ἡμῖν ἄλλο, τὰς βίβλους, στόμα.*

Βέβαια τά κηρύγματά του, τά ἐρμηνευτικά καί διδακτικά, δέν εἶναι ἀκριβῶς ὅλα ὅπως ἐκφωνήθηκαν καί καταγράφηκαν ἀπό τούς ταχυγράφους. Τά περισσότερα, πρίν κυκλοφορήσουν στίς τάξεις τῶν λογίων χριστιανῶν, δέχονταν τήν ἰδική του προσωπική ἐπιμέλεια, ἀφοῦ στόν προφορικό λόγο εἶναι δυνατόν νά παρεισφρήσουν ἐκφραστικές ἀτέλειες. Παρά ταῦτα καί σήμερα ὁ προσεκτικός ἀναγνώστης τῶν ἔχει τήν αἴσθησι τοῦ ζωντανοῦ, τοῦ πηγαίου λόγου. Ἐκεῖνα δέ τά ἔργα του, ὅπου εἶναι πιό φανερά ἡ ζωντάνια τοῦ λόγου, εἶναι οἱ Ἐπιστολές του ἀπό τόν τόπο τῆς ἐξορίας,

καθώς καί οἱ ὁμιλίες του στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Στίς ἐπιστολές του διακρίνεται ὁ πόνος τῆς ψυχῆς του, ὄχι τόσο τοῦ ἀδικημένου ἀνθρώπου, πού θλίβεται γιά τήν ἠθική κατὰ πτωσι τῶν συνανθρώπων του. Βλέποντας τόν προσωρινό θρίαμβο τοῦ αἰώνιου ἐχθροῦ τῆς σωτηρίας μας, πού δέν ἄντεξε τή λάμψη τοῦ χρυσοῦ τοῦ στόματος, τίς πνευματικές του νίκες καί ὁ ὁποῖος ἐπιστράτευσε ὡς ὄργανά του ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας, συνεργάτες του, ἀρχιερεῖς, γιά νά τοῦ κλείσει τό στόμα καί νά τόν ἀποξενώσει ἀπό τό ποιμνίό του, τά πολυφίλητα πνευματικά του τέκνα.

Αὐτό τό διπλό δράμα, τό δράμα τότε τῆς Ἐκκλησίας καί τό δράμα τῆς ψυχῆς του, ἀπεικονίζεται στίς ἐπιστολές τοῦ Ἁγίου μας. Γι' αὐτό καί παρουσιάζουν ἔντονο ψυχογραφικό χαρακτήρα. Τά προοίμια δέ αὐτοῦ τοῦ δράματος εἶναι φανερά στό ἄλλο ἔργο του, πού προαναφέρθηκε, δηλαδή στό Ὑπόμνημά του στό βιβλίό τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Διότι οἱ ὁμιλίες του αὐτές εἶχαν ἐκφωνηθεῖ στήν Κωνσταντινούπολη, ὅταν ἄρχισε νά σφίγγει γύρω του ὁ κλοιός τῶν ἐχθρῶν του. Ὄταν ἄρχισε νά ὑποφέρει ἡ ἁγία καί εὐαίσθητη ψυχή του ἀπό τά πεπυρωμένα βέλη τοῦ φθόνου. Τοῦ συναδελφικοῦ φθόνου...

Στίς ὁμιλίες του στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὁ ἱερός Χρυσόστομος δέν ἔχει στήν ψυχή ἐκείνη τήν ἡρεμία καί τήν εὐφορία, πού εἶχε ὅταν ἐρμήνευε τήν Ἁγία Γραφή στήν Ἀντιόχεια. Ἐδῶ, στή Βασιλεύουσα, τόν ἔχουν ζώσει καί σοβαρότερες ποιμαντικές μέριμνες καί ἡ ἀντίδραση τῶν φθονερῶν, κληρικῶν καί λαϊκῶν. Γι' αὐτό - μεταξύ τῶν ἄλλων - παρατηροῦμε νά ἐπανέρχεται τό ἐδάφιο, πού ἐρμήνευσε, σάν νά λησμόνησε κάτι νά ἐρευνήσει. Γενικά οἱ ὁμιλίες αὐτές ἔχουν ἀυξημένο ἐνδιαφέρον ἀπό τήν πλευρά τῆς αὐτοβιογραφίας, διότι κυκλοφόρησαν ὅπως καταγράφηκαν ἀπό τούς καλούς ταχυγράφους. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπός μας καί μέγας τοῦ Εὐαγγελίου Διδάσκαλος δέν εἶχε τό χρόνο νά τίς διορθώσει.

Ἔτσι, τό πλούσιο γραπτό ἔργο τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, κατὰ τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἔργου τοῦ ἄμβωνα, γιά διδακτικούς σκοπούς, γιά τίς πνευματικές ἀνάγκες τοῦ ἀγαπημένου ποιμνίου του, ὑπό τίς προϋποθέσεις πού ἀναφέρθηκαν, προσφέρεται γιά συστηματική, ψυχογραφική ἀνάλυση. Δέν εἶναι τυχαῖος ὁ ἄνδρας. Ἐπηρέασε τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἐλάχιστοι. Ἰδίως στόν τομέα τῆς ἐρμηνείας τῶν Γραφῶν καί τῆς θείας Λατρείας.

Ποιός σήμερα θά επιχειρήσει ν' ασχοληθεῖ μέ θέματα τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί πρωτίστως δέν θά συμβουλευθεῖ τόν ἱερό Χρυσόστομο; Τίνος τῆ θεία Λειτουργία τελοῦμε ὄλο τό χρόνο; Τίνος τό ὄνομα «πανταχοῦ ἄδεται» γιά τήν ἀπαράμιλλη εὐγλωττία καί παρρησία του;

Βέβαια τά μικρά ἀποσπάσματα πού ἀκολουθοῦν, δέν ἐκπληρώνουν ἀκριβῶς τόν ἀνωτέρω σκοπό. Παρουσιάσθηκαν στίς σελίδες θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ γιά νά οἰκοδομήσουν, νά εὐχαριστήσουν ὅσους ἀγαποῦν τόν ἱερό Χρυσόστομο καί τό λόγο του. Ἡ ἔρευνα καί δημοσίευσή τους δέν ἀκολούθησαν ἐπιστημονικούς κανόνες. Γι' αὐτό καί μερικά ἀπό αὐτά δέν εἶναι ἀμιγῶς αὐτοβιογραφικά.

Ὁ ἄμεσος, λοιπόν, σκοπός αὐτῆς τῆς συλλογῆς εἶναι ἡ πνευματική ὠφέλεια καί τέρψη, καθώς παρουσιάζει ἀξιοπρόσεκτα γεγονότα ἀπό τόν πολυκύμαντο βίο του ἢ καί προσωπικές του σκέψεις, ὅλα δοσμένα μέ τόν δικό του πάγκαλο λόγο. Καί ὁ ἀπώτερος σκοπός τῆς συλλογῆς ὑπῆρξε ἡ ἀπόκτηση κάποιου «θεμελίου», τῶν πῶ ἀυθεντικῶν καί ἀξιόπιστων πληροφοριῶν, γιά τήν οἰκοδόμηση στό μέλλον μιᾶς ἀφηγηματικῆς Βιογραφίας τοῦ ἱεροῦ Πατρός. Πάλι πρὸς πνευματική τέρψη καί οἰκοδομή τῶν πολλῶν «ἐραστῶν» του.

Ἄρχιμ. Χ. Π. Α.

Α'

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Τό ὄνομά μου

Τό νά ἔχη κανείς τό ὄνομα τοῦ ἄρχοντα δέν σημαίνει ὅτι εἶναι καί ἄρχοντας. Δέν βλέπετε πόσοι φέρουν μεγάλα ὀνόματα; Παραδείγματος χάριν ἄλλος ὀνομάζεται Παῦλος, ἄλλος Πέτρος, ἄλλος πάλι Ἰάκωβος ἢ Ἰωάννης.

Ἄλλά τί καί ἂν ὀνομάζονται; Τό τί εἶναι στήν πραγματικότητα δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τό ὄνομά τους. Ἄλλο τό ὄνομα καί ἄλλο ὁ ἄνθρωπος πού φέρει τό ὄνομα.

Νά γιά παράδειγμα ἐγώ. Τό πῶς ὀνομάζομαι δέν ἔχει καμμία σχέση μέ αὐτό πού εἶμαι. Ἐχω τό ἴδιο ὄνομα μέ ἐκεῖνον τόν μακάριο. Τί σημασία ὅμως ἔχει αὐτό;

Μέ φωνάζουν Ἰωάννη, ἀλλά Ἰωάννης δέν εἶμαι¹.

* Οἱ σημειώσεις βρίσκονται στό τέλος, σελ. 261.

Ὁ Λιβάνιος θαυμάζει τήν μητέρα μου

Κάποτε —ἤμουν νέος ἀκόμη— θυμᾶμαι πῶς ὁ δάσκαλός μου, πού ἦταν ἀπ' ὄλους ὁ πῶ φανατικός εἰδωλολάτρης, ἐκδήλωσε τόν θαυμασμό του παρουσία πολλῶν γιά τήν μητέρα μου. Ρωτώντας, ὅπως συνήθιζε, ἐκείνους πού κάθονταν κοντά του, ποιός ἤμουν ἐγώ καί ποιανοῦ, ἔμαθε ἀπό μένα τήν ἡλικία τῆς μητέρας μου καί πόσο καιρό ἦταν χήρα.

Ὅταν, λοιπόν, τοῦ εἶπα, ὅτι ἔγινε σαράντα ἐτῶν καί ἔχει εἴκοσι χρόνια ἀπό τότε πού ἔχασε τόν πατέρα μου, ἔμεινε κατάπληκτος καί μέ δυνατή φωνή, κοιτάζοντας τούς παρόντες, εἶπε:

- Πῶ, πῶ! τί γυναῖκες ἔχουν οἱ χριστιανοί!²

Ὅταν ἤμουν ἔφηβος

Δημιουργήθηκε κάποτε ἡ ὑποψία ἐπαναστάσεως στήν πόλη μας —τότε ἤμουν ἀκόμη ἔφηβος— καί, ἐνῶ ὄλοι στρατιῶτες κάθονταν ἔξω ἀπό τήν πόλη, ἔψαχναν γιά μαγικά βιβλία. Τελικά ἐκεῖνος πού ἔγραψε τό βιβλίον, ἀφοῦ τό ἔριξε ἀτέλειωτο στόν ποταμό, πιάσθηκε καί ὅταν τοῦ τό ζητοῦσαν δέν εἶχε νά τό δώσει, ἀλλά περιφερόταν σ' ὄλη τήν πόλη δεμένος.

Ὅταν δέ ὕστερα ἀπό αὐστηρή ἀνάκριση τιμωρήθηκε, τότε ἐγώ θέλησα νά πάω σ' ἕνα Μαρτύριο (= ναό μάρτυρος) καί κατόπιν ἐπέστρεφα ἀνάμεσα ἀπό τούς κήπους δίπλα στόν ποταμό, μαζί μέ κάποιον ἄλλον. Ὅταν δέ εἶδε ἐκεῖνος τό βιβλίον νά ἐπιπλέει στήν ἐπιφάνεια, στήν ἀρχή νόμιζε ὅτι εἶναι σεντόνι, πλησιάζοντας ὅμως κατάλαβε ὅτι ἦταν βιβλίον καί κατέβηκε καί τό πῆρε.

Ἐγώ ἐν τῷ μεταξύ μάλωνα ζητώντας μερτικό ἀπό αὐτό πού βρῆκε καί γελοῦσα. Ἄς δοῦμε ὅμως, λέγει, τί εἶναι τέλος πάντων! Τραβᾶ ἕνα μέρος ἀπό τή σελίδα καί βρίσκει γραμμένα μαγικά.

Τήν στιγμή ἐκείνη συνέβη νά περνᾶ ἕνας στρατιώτης. Στή συνέχεια βάζοντάς το στόν κόρφο του ἔφυγε παγωμένος ἀπό τό φόβο. Γιατί ποιός θά πίστευε, ὅτι τό ἀνασύραμε ἀπό τόν ποταμό, ἀφοῦ συλλαμβάνονταν τότε ἀκόμη καί ἀνύποπτοι; Νά τό ρίξουμε πίσω δέν τολμούσαμε, μή τυχόν καί μᾶς δοῦν· νά τό σχίσουμε πάλι, ἐξ ἴσου ὑπῆρχε φόβος.

Στός τέλος ἔδωσε ὁ Θεός καί τό ρίξαμε καί τελικά σωθήκαμε ἀπό τόν κίνδυνο.

Κοσμικές επιθυμίες (δικαστήρια, θέατρα)

“Όταν απεφάσισε ο θαυμάσιος φίλος μου (ο Βασίλειος) να ακολουθήσει την μοναχική ζωή και την αληθινή φιλοσοφία, ή ζυγαριά μας πιά δεν ισοβαροῦσε (δηλ. δεν συμφωνούσαμε). Η δική του ζυγαριά ανάλαφρη πήγαινε προς τα πάνω, ἐνῶ ἐγώ, προσκολλημένος ἀκόμα στίς κοσμικές ἐπιθυμίες, τραβοῦσα τήν δική μου, προσπαθώντας να τήν κρατήσω προς τα κάτω και φορτώνοντάς την με νεανικές φαντασίες...”

“Όταν δέ κάποτε και ἐγώ για λίγο ἠσύχασα ἀπό τόν βιοτικό κλύδωνα, ἐκεῖνος βέβαια μᾶς δέχθηκε με ἀνοιχτές ἀγκάλες, ἀλλά ἐμεῖς οὔτε ἔτσι δέν μπορέσαμε να κρατήσουμε τήν προηγούμενη ἰσορροπία. Διότι και χρονικά μᾶς εἶχε ξεπεράσει και λόγω τοῦ μεγάλου ζήλου πάλι ἦταν πιο πάνω ἀπό μᾶς, ἔχοντας φθάσει σε μεγάλο πνευματικό ὕψος.

Πλήν ὅμως, καθώς ἦταν καλός και ἐκτιμοῦσε πολύ τήν φιλία μας, ἀφοῦ χώρισε ἀπό ὄλους τούς ἄλλους, ἦταν μαζί μας ὄλο τόν καιρό, πράγμα, ὅπως εἶπα, πού και προηγουμένως τό ἐπιθυμοῦσε, ἀλλά κωλυόταν ἀπό τήν ἀδιαφορία μας. Γιατί βέβαια δέν ἦταν δυνατόν ἐγώ, πού σύχναζα στά δικαστήρια και ἀγαποῦσα τίς τέρψεις τοῦ θεάτρου, να βρίσκομαι συχνά με ἐκεῖνον, πού ἦταν προσηλωμένος στά βιβλία και πού οὔτε στήν ἀγορά δέν πατοῦσε ποτέ...⁴.

Οἱ παρακλήσεις τῆς μητέρας μου

Συνέχεια παρακαλοῦσε (ο φίλος μου Βασίλειος) ν' ἀφήσει ο καθένας τό σπίτι του και να κατοικήσουμε οἱ δύο μαζί. Ἐπί τέλους με ἔπεισε και θά τό πραγματοποιούσαμε.

Ἐμένα ὅμως μ' ἐμπόδισαν τά ἀδιάκοπα παρακάλια τῆς μητέρας μου, να μή τοῦ κάνω αὐτή τή χάρη ἢ πιο σωστά να μή μοῦ προσφέρει ἐκεῖνος αὐτή τή χάρη. Διότι σάν ἀντιλήφθηκε ὅτι σκέπτομαι κάτι τέτοιο, μ' ἐπῆρε ἀπό τό χέρι και μ' ἔφερε στό δωμάτιό της. Ἀφοῦ κάθισε κοντά μου, πάνω στό κρεβάτι, ἐκεῖ πού μᾶς γέννησε, ἄφησε να τρέξουν πηγές τά δάκρυα και να λέγει λόγια, πού συγκινοῦσαν περισσότερο ἀπό τά δάκρυα. Νά, τέτοια περίπου μᾶς ἔλεγε μέσα στό κλάμα της.

— Ἐγώ, παιδάκι μου, δέν μπόρεσα να χαρῶ για πολύ τόν πατέρα σου. Ἐτσι τό θέλησε ο Θεός! Γιατί τήν γέννησή σου τήν διαδέχθηκε ο θάνατός του. Ἐτσι σ' ἐσένα ἔφερε τήν ὀρφάνια και σ' ἐμένα πρόωρη χηρεία και τῆς

χηρείας τά δεινά, πού μόνο ὅσες τά δοκίμασαν εἶναι σε θέση να τά γνωρίζουν καλά.

Κανένας λόγος δέν μπορεῖ να περιγράψει ἐκείνη τήν βαρυχειμωνιά και τήν φουρτούνα, πού ὑποφέρει μία νέα γυναίκα, πού πρίν λίγο βγήκε ἀπό τό πατρικό της σπίτι, ἄπειρη ἀπό τήν ζωή, πού κτυπιέται ξαφνικά ἀπό ἀνυπόφορο πένθος και πού ἀναγκάζεται ν' ἀναλαμβάνει φροντίδες μεγαλύτερες ἀπό τήν ἡλικία και τή φύση της.

Γιατί πρέπει, ἔτσι νομίζω, να ἔχη τό νοῦ της να μή τεμπελιάζουν οἱ ὑπηρέτες, να κάνουν καλά τή δουλειά τους, ν' ἀντιμετωπίζουν τίς ἐπιβουλές τῶν συγγενῶν και να ὑποφέρη γενναῖα τίς ἀπειλές τῶν ἐφόρων και τήν σκληρότητα τῶν φοροεισπρακτόρων. Ἐν πάλι φεύγοντας ο μακαρίτης ἀφήσει και κανένα παιδί, και κορίτσι να ἔναι θά φέρη φασαρίες στή μητέρα, ἄν και θά ἔναι ἀπαλλαγμένη ἀπό ἔξοδα και φόβους· ο γιός ὅμως κάθε μέρα θά τήν γεμίσει μύριους φόβους και περισσότερες φροντίδες. Ἀφήνω τά ἔξοδα στά ὅποια θά ὑποβληθῆ, θέλοντας να τόν σπουδάσει, ὅπως ἀρμόζει σε ἐλεύθερο πολίτη.

Ἐν τούτοις, τίποτε ἀπό αὐτά δέν μ' ἔπεισε να ξαναπαντρευτῶ, οὔτε ἄλλον ἄντρα να φέρω στό σπίτι τοῦ πατέρα σου· ἀλλ' ἔμεινα μέσα στή ζάλη και τήν ταραχή και δέν ἀπέφυγα τό σιδερένιο καμίνι τῆς χηρείας. Κατ' ἀρχάς γιατί εἶχα τοῦ Θεοῦ τήν βοήθεια. Κατόπιν πολύ παρηγοριόμουν σ' ἐκείνες τίς συμφορές σάν ἔβλεπα συνέχεια τό πρόσωπό σου και γιατί μοῦ ἦσουν ζωντανή εἰκόνα τοῦ μακαρίτη και μάλιστα ἴδια, ὀλόδια σάν ἐκεῖνον.

Γι' αὐτό και ὅταν ἦσουν ἀκόμη νήπιο κι ἀκόμη δέν εἶχες μάθει να μιλάς, τότε ἀκριβῶς πού τά παιδιά κάνουν τούς γονεῖς τους να πετοῦν ἀπό χαρά, μοῦ ἔδινες πολλή παρηγοριά.

Ἀλλά ἀκόμη οὔτε και ἐκεῖνο θά μπορούσες να πῆς και να μᾶς κατηγορήσεις, ὅτι ναί μεν ὑποφέραμε γενναῖα τήν χηρεία, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς χηρείας σου ἐλαττώσαμε τήν περιουσία τοῦ πατέρα σου, πράγμα πού ξέρω πῶς ἔπαθαν πολλοί πού δυστύχησαν ἀπό ὀρφάνια. Διότι και τήν φύλαξα ἀκέρατη, χωρίς καθόλου να τήν πειράξω, και δέν παρέλειψα τίποτε να μήν ξοδέψω για τήν πρόοδό σου, δαπανώντας ἀπό τά δικά μου και ἀπό τήν προῖκα μου.

Και μή τυχόν σοῦ περάσει ἡ ἰδέα ὅτι σοῦ τά λέω αὐτά τώρα για να σε προσβάλω. Ὁχι! Μονάχα για ὄλα αὐτά μία χάρη ζητῶ, να μή κάνης να χηρέψω δεύτερη φορά, μήτε να ξαναανάψης τό πένθος, πού ἔχει πιά καταλαγιά-

σει. Περίμενε τό θάνατό μου· ποιός ξέρει, ύστερα από λίγο μπορεί νά πεθάνω. Οί νέοι ἐλπίζουν νά φθάσουν σέ βαθιά γεράματα, ἐνῶ ἐμεῖς οί γέροι τί ἄλλο νά περιμένουμε παρά τόν θάνατο; "Όταν, λοιπόν, μέ παραδώσης στή γῆ καί μέ ἀνακατέψης μέ τοῦ πατέρα σου τά κόκκαλα, κάνε μακρινά ταξίδια καί ταξίδεψε στά πέλαγα, ὅπως θά λαχταροῦσες! Τότε κανείς δέν θά σ' ἐμποδίση· τώρα ὅμως, ἐνόσω ζοῦμε, κάνε ὑπομονή καί μείνε μαζί μας.

Μή, λοιπόν, πᾶς κόντρα στό Θεό χωρίς λόγο καί χωρίς αἰτία μᾶς περιβάλης μέ τόσα κακά, ὅταν σέ τίποτε δέν σέ βλάβασε. Διότι ἄν ἔχεις λόγο νά μᾶς κατηγορήσης ὅτι σέ περιπλέκω σέ βιοτικές φροντίδες καί σ' ἀναγκάζω νά φροντίσης γιά τήν περιουσία σου, τότε οὔτε τούς νόμους τῆς φύσεως οὔτε τήν ἀνατροφή οὔτε τήν κοινωνική σειρά οὔτε τίποτε ἄλλο νά μή ντραπής, ἀλλά φύγε ἀπό κοντά μας, σάν νά σοῦ εἶμαστε ἐχθροί σου. "Αν ὅμως ἀντιθέτως ὅλα τά κάνουμε γιά νά σοῦ δώσουμε ὅλη τήν ἀνεση καί τήν εὐκαιρία νά βαδίσης τό δικό σου δρόμο, ἄν ὄχι τίποτε ἄλλο, τουλάχιστον ἄς σέ κρατήση κοντά μας αὐτός ὁ δεσμός. Γιατί καί ἄν ἰσχυρίζεται ὅτι μυριάδες σ' ἀγαποῦν, κανείς δέν θά σέ βοηθήση ν' ἀπολαύσης τόση ἀνεση, γιατί κανείς δέν ὑπάρχει πού νά νοιάζεται γιά τήν προκοπή σου τόσο, ὅσο ἐγώ...⁵.

"Όταν ἔψαχνα γιά Μοναστήρι...

Ἀπό τούς μοναχοῦς, ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἀπό ὅλους, θ' ἀκούσης ἀμέσως-ἀμέσως αὐτά τά λόγια, ἄν κάποτε τούς παρακαλέσης νά ἀναλάβουν κάποια ἱερά ὑπηρεσία, νά ἐρωτοῦν δηλαδή ἄν θά βροῦν ἀνάπαυση, ἄν σίγουρα μπορεί νά τούς ἀναπαύση ἐκεῖνος πού τούς προσκαλεῖ καί γενικά πάνω-κάτω ἀκούγεται τό ὄνομα τῆς ἀναπαύσεως.

Τί λές, ἄνθρωπε; Πῆρες ἐντολή νά βαδίσης τήν τεθλιμμένη ὁδό καί συζητᾶς περί ἀναπαύσεως, καί τήν στιγμή πού δέχθηκες προσταγή νά μπῆς ἀπό τήν στενή πύλη γυρεύεις τήν εὐρύχωρη; Καί τί χειρότερο θά μπορούσε νά συμβῆ ἀπό αὐτή τήν διαστροφή;

Ἀλλά γιά νά μή νομίσης ὅτι αὐτά τά λέγω τώρα καταδικάζοντας ἄλλους, θά σοῦ πῶ τά δικά μου. "Όταν, λοιπόν, ἐγώ παλιά πῆρα τήν ἀπόφαση νά ἐγκαταλείψω τήν πόλη καί νά ἔλθω στό μοναστήρι, μέ μεγάλη ἐπιμέλεια ἐρευνοῦσα καί πολυπραγμονοῦσα, ἀπό ποῦ θά ἐξοικονομήσω τά ἀναγκαῖα, ἄν θά εἶχα τήν δυνατότητα νά τρώγω φρέσκο ψωμί τῆς ἡμέ-

ρας, καί ἄν δέν θά μέ ἀνάγκαζαν νά τρώγω λάδι, ἀπό τό ἴδιο καί γιά τό λυχνάρι καί γιά τό φαγητό, ἐάν δέν θά μέ ταλαιπωροῦσαν μέ ὄσπρια καί στίς βαριές δουλειές, ὅπως νά σκάπτω ἢ νά μέ διατάζουν νά κουβαλῶ ξύλα ἢ νερό καί νά κάνω ὅλες αὐτοῦ τοῦ εἴδους τίς ἐργασίες..., καί γενικά συχνά κάναμε κουβέντα γιά τήν ἀνάπαυση...⁶.

Β'

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Ἀδύνατη ψυχή

Καί πῶς μπορεί νά γίνη αὐτό πού παράγειλες, ἄγιε τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπε, Στελέχιε, καί ἀπό ψυχή τόσο ἀδύνατη καί ψυχρή νά γεννηθοῦν οἱ λόγοι περί κατανύξεως; Γιατί νομίζω πῶς ἐκεῖνος πού πρόκειται νά πῆ κάτι ἀξιόλογο γι' αὐτήτῃν ὑπόθεση, ὁ ἴδιος, κατ' ἐξοχήν ἀπό ὅλους τούς ἄλλους, πρέπει νά φλέγεται ἀπό αὐτό τόν ζῆλο καί νά ζῆ ἔντονη πνευματική ζωή, ὥστε οἱ λόγοι πού θά προσφέρει σχετικά μέ αὐτά τά θέματα, νά εἰσχωροῦν στίς ψυχές τῶν ἀκροατῶν πιο βαθιά ἀπό τό κοσκινισμένο σίδηρο. Σέ μᾶς ὅμως δέν ὑπάρχει αὐτή ἡ φωτιά, ἀλλ' ὅλα μέσα εἶναι στάχτη καί σκόνη.

Ἀπό ποῦ, λοιπόν, πές μου, ἀπό ποῦ θά ἀναζωπυρώσουμε αὐτή τήν φλόγα, τήν στιγμή πού δέν ὑπάρχει μέσα μας οὔτε σπινθήρας, οὔτε καύσιμη ὕλη, οὔτε ἀέρας πού θά φυσηξοῦν γιά νά τήν ἀναρριπίση, λόγῳ τῆς πυκνῆς ὀμίχλης, μέ τήν ὁποία πλάκωσε τήν ψυχή μας τό πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων;

Ἐγώ δέν ξέρω· ἐπομένως σύ πού ἔδωσες τήν παραγγελία, θά μᾶς πείς πῶς θά πραγματοποιηθῆ ἡ παραγγελία καί πῶς θά ὀλοκληρωθῆ, ὅπως πρέπει. Γιατί ἐμεῖς θά προσφέρουμε τήν διακονία τῆς γλώσσας, σύ ὅμως νά παρακαλῆς τόν ἰώμενον τούς συντετριμμένους τήν καρδίαν, τόν διδόντα τοῖς ὀλιγοψύχοις μακροθυμίαν, τόν ἐγείροντα ἀπό τῆς γῆς πτωχόν, νά ἀνάψῃ ἐκείνη τήν φωτιά μέσα μας, ἡ ὁποία συνήθως ἐξαλείφει κάθε ἀνθρώπινη ἀδυναμία, περικόπτει κάθε χάνωση, ἀμέλεια καί ἀδιαφορία, ὀδηγεῖ μετέωρη τήν ψυχή στόν οὐρανό, δείχνει δέ ἀπό ἐκείνη τήν ἀψίδα, σάν ἀπό κάποια ὑψηλή κορυφή, ὅλη τῆς παρούσης ζωῆς τήν φαντασία καί τό ψέμα⁷.

‘Ο ‘Αγ. ‘Ιω. Χρυσόστομος θεραπεύει τόν υιό τής Εύκλείας. Τοιχογραφία από τό φερόννυμο Παρεκκλήσιο τής ‘Ι.Μ. Διονυσίου ‘Αγ. ‘Ορους, 17ος αἰ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	15
Είσαγωγή.....	21

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ἁγίου Παλλαδίου Ἐπισκόπου Ἐλενουπόλεως, Διάλογος περί βίου Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.....	63
Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσόστομου, Αὐτοβιογραφικές σελίδες.....	219

ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Ἐγκώμιον εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	265
Γεωργίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, Ἐγκωμιαστικός Λόγος εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	279
Ὁσίου Συμεών τοῦ Μεταφραστοῦ, Βίος καί πολιτεία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσόστομου... Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, Ἐγκώμιον εἰς τόν μέγαν ἱεράρχην καί πατέρα ἡμῶν θεῖον Χρυσόστομον καί σύνοψις περί τοῦ βίου αὐτοῦ περί τε τῆς χειροτονίας καί τῆς θεοκρίτου προεδρίας αὐτοῦ περί τε τῆς ἐξορίας καί αὐθις τῆς ἐπανόδου τοῦ θεῖου Λειψάνου αὐτοῦ συνοπτικῶς καί περί τῶν θαυμάτων αὐτοῦ.....	495 627
Θεοδώρου Ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος, Περί τοῦ βίου καί τῆς ἐξορίας καί τῶν θλίψεων Ἰωάννου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσόστομου.....	641
Μαρτυρίου Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, Λόγος Ἐγκωμιαστικός εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	665
Λέοντος ΣΤ' τοῦ Σοφοῦ, Λόγος Ἐγκωμιαστικός εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	671
Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, Λόγος Ἐγκωμιαστικός εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	723
Κοσμᾶ Βεστήτωρος, Ἐγκώμια εἰς Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	741
Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος, Ἐγκώμιον εἰς τόν ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	785
Θεοδωρήτου Ἐπισκόπου Κύρου, Ἀνεγνώσθη ἐκ τῶν τοῦ μακαρίου Θεοδωρήτου λόγων, οὓς εἰς τόν ἐν Ἁγίοις Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον συνετάξατο, ὧν ἡμεῖς πέντε τέως ἴδομεν, ἐξ ὧν καί τινας ἐκλογάς τάς ὑποτεταγμένας παρεγραψάμεθα.....	809
Ἁγίου Πρόκλου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Θεοδόσιον Βασιλέα.....	815
Ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, Ἐπιστολή 156η, «Εὐσταθίῳ περί Ἱερωσύνης».....	817
Ἄωνύμου, Λόγος εἰς τόν ἐν Ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον (Μηνός Νοεμβρίου εἰς τὰς 19').....	819

Ἄνωνύμου, Δύο ἐγκώμια εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.....	831
Ἄνωνύμου, Λόγος Ἐγκωμιαστικός εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον	841
Ἄνωνύμου, Ὑπόμνημα εἰς τήν Ἀνακομιδὴν τοῦ Λειψάνου τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρός ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὅτε ἀνήχθη ἀπό Κομάνων	847
Ἄνωνύμου, Λόγος εἰς τήν Ἀνακομιδὴν τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρός ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου	859
Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Λόγος ἐγκωμιαστικός εἰς τήν Ἀνακομιδὴν τοῦ Λειψάνου τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου...	877
Ἐκδόσεις ἔργων Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί περί τοῦ βίου καί τοῦ ἔργου του.....	899
Εἰκονογραφία.....	959
Κώδικες.....	983
Ἐκδόσεις τῆς Ἰ.Μ.Μ. Βατοπαιδίου.....	1011

